

vergadering **C20 – WEL2**

zittingsjaar 2009-2010

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebeleid

van 13 oktober 2009

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Marcel Logist tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de mogelijkheid van een structurele erkenning en financiering van dagactiviteitencentra voor mensen met ernstige en/of langdurige psychische problemen	3
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borgh tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het persoonsgebonden budget	5
Vraag om uitleg van de heer Felix Strackx tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanpak van agressieve pubers	11
Vraag om uitleg van de heer Peter Gysbrechts tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de recente problemen inzake welzijn voor gevangenen	15
Vraag om uitleg van mevrouw Lies Jans tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de brandveiligheid in rusthuizen	
Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de brandveiligheid in rusthuizen	19
Vraag om uitleg van mevrouw Daniëlle Godderis-T'Jonck tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over pestgedrag jegens bejaarden in rusthuizen	
Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het pestgedrag in rusthuizen	24

■

Voorzitter: de heer Tom Dehaene

Vraag om uitleg van de heer Marcel Logist tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de mogelijkheid van een structurele erkenning en financiering van dagactiviteitencentra voor mensen met ernstige en/of langdurige psychische problemen

De voorzitter: De heer Logist heeft het woord.

De heer Marcel Logist: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, veel mensen kennen de dagactiviteitencentra voor mentaal gehandicapten. Deze centra zijn ook degelijk gesubsidieerd, en dat is maar goed ook. Mentaal gehandicapten zijn immers vaak beperkt in hun functioneren en hebben overdag gespecialiseerde hulp nodig. Maar voor mensen met ernstige en/of langdurige psychische problemen is voorlopig veel minder hulp voorhanden.

Typisch voor mensen met psychische problemen is dat ze erg stressgevoelig zijn en dat ze meestal geen reguliere arbeid meer aankunnen waardoor extra ondersteuning op het vlak van activering een zekere noodzaak is. Vroeger konden deze mensen terecht in de beschutte werkplaatsen, maar die staan reeds tientallen jaren onder druk om te concurreren met andere bedrijven, met een verhoogde prestatiedruk tot gevolg.

Hierdoor vielen mensen met psychische problemen weer uit de boot. Onder meer hierdoor ontstonden de dagactiviteitencentra voor mensen met een ernstige en/of langdurige psychische problematiek. Hier vinden ze naast een zinvolle dagbesteding ook een plaats om uit hun sociaal isolement te geraken maar ook om nieuwe, sociale relaties aan te gaan.

Laten we de problemen van mensen met ernstige en/of langdurige psychische problemen niet onderschatten. Steeds meer mensen krijgen af te rekenen met psychische problemen. Jaarlijks zijn er 30.000 opnames in psychiatrische instellingen. Liefst één Vlaming op vier komt direct of indirect met het probleem in aanraking. Vorige week is er nog een tv-uitzending over het probleem geweest.

Dagactiviteitencentra voor mensen met ernstige en/of langdurige psychische problemen hebben, in tegenstelling tot dagactiviteitencentra voor mentaal gehandicapten, geen structurele erkenning en ook geen financiering. Deze centra overleven vaak door kortlopende project-engagementen van lokale, provinciale, regionale en landelijke overheden. Soms wordt er aangevuld met middelen vanuit de reguliere geestelijke gezondheidszorg. Het vaak tijdelijk personeel werkt in diverse statuten zoals gesubsidieerde contractuelen (gesco), sociale mariëbel, derde arbeidscircuit (DAC) en zeker ook detacheringen. Er is zeker ook nood aan bijkomende infrastructuur.

Dit alles komt onze kwalitatieve uitbouw en de stabiliteit van dergelijke centra zeker niet ten goede. Stabiliteit is nu net zo belangrijk voor mensen met psychologische problemen. Deze dagactiviteitencentra zijn dan ook broodnodig. In Vlaanderen hebben jaarlijks meer dan 5000 personen nood aan een dergelijk vangnet dat op dit moment uit een 50-tal dagactiviteitencentra bestaat.

Na gesprekken met experten uit de sector blijkt dat een minimale basisfinanciering van minstens één voltijds A1-personeelslid per initiatief reeds een start zou betekenen.

Mijnheer de minister, zijn er belemmeringen om deze minimale basisfinanciering door te voeren en zo ja, welke? Zijn er belemmeringen om in meer te voorzien dan deze minimale basisfinanciering? Zo ja, welke?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans: Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, ik wil me aansluiten bij de vraag van de heer Logist. De problematiek van de dagactiviteitencentra is hier al een aantal keren aan bod gekomen en is bekend bij de meeste mensen van deze commissie.

Ik ben ervan overtuigd dat de dagactiviteitencentra bijzonder waardevol werk doen en dat ze de maatschappelijke positie van al dan niet ex-psychiatrische patiënten of andere mensen verbeteren door een zeer zinvolle dagbesteding. Eigenlijk doen ze ook zeer veel preventief werk.

Mijnheer de minister, bent u er voorstander van om deze zorgvorm te erkennen? Dat is een basisvoorwaarde alvorens men tot financiering kan overgaan. Wat is uw voornemen met de dagactiviteitencentra? We weten dat veel van deze centra enorm creatief moeten zijn om jaar na jaar de mogelijke middelen bij elkaar te krijgen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, deze problematiek komt gedeeltelijk aan bod in het regeerakkoord als het gaat over de centra die te maken hebben met patiënten met een psychiatrisch profiel. Het past natuurlijk wel in een bredere problematiek van arbeidszorg waarin heel wat beleidsdomeinen betrokken zijn.

Er zijn inderdaad nog belangrijke belemmeringen om nu een structurele financiering voor de dagactiviteitencentra te verwezenlijken. Een stukje van die problematiek – en dan gaat het over die waar u het over hebt, maar er bestaan er in Vlaanderen tientallen meer – is van toepassing op het beleidsdomein Welzijn. In mijn beleidsnota zal dit ook aan bod komen.

De problematiek is uiteraard wat breder. De centra zijn tot op heden niet erkend en hun activiteiten zijn op dit moment zeer uiteenlopend. Er werd daarnet gesuggereerd dat er ook een federale dimensie is, en dat klopt. Voordat ter zake kan worden gesproken van een regelgevend kader, zal er waarschijnlijk overleg moeten zijn tussen de federale overheid en de departementen Werk en Sociale Economie en Welzijn, om tot een coherente aanpak te komen. De dagactiviteitencentra hebben immers raakvlakken met al die beleidsdomeinen.

Daarnaast zijn er uiteraard ook de financiële belemmeringen. Voor een dergelijke financiering moet in een groot budget worden voorzien. Gezien de begrotingstekorten, en aangezien alle departementen inspanningen doen om te besparen, is er voor 2010 alleszins geen budget om een dergelijke financiering voor dagactiviteitencentra te realiseren.

Ik moet ook nagaan over hoeveel voltijdse equivalente personeelsleden een dagactiviteitscentrum dient te beschikken om zijn opdrachten naar behoren uit te voeren. Op basis daarvan, en voor de diensten onder mijn beleidsdomein, zullen we kijken hoe groot het budget minimaal moet zijn om een degelijke financiering voor deze centra te realiseren.

Nog niet zo lang geleden heb ik de mensen ontvangen die zich bezighouden met de problematiek van de arbeidszorg. Ik heb ook gesproken met de verschillende deputés, die dat vanuit provinciaal oogpunt ter harte nemen. We hebben de afspraak gemaakt dat we op Vlaams niveau gaan proberen om de verschillende ministers samen te brengen om een start van aanpak te bespreken. Er zal inderdaad een initiatief moeten komen. Voor diegene die u vermeldt, is dat ook vermeld in het regeerakkoord.

De voorzitter: De heer Logist heeft het woord.

De heer Marcel Logist: Mijnheer de minister, ik wil benadrukken dat de groep van mensen in onze maatschappij die te kampen hebben met ernstige, langdurige psychische problemen, steeds groter wordt. Men spreekt nu al van één op vier. U moet dat goed in uw achterhoofd houden. Vragen naar een structurele erkenning en financiering van deze centra in Vlaanderen is dan ook geen luxe. Ik wil u dan ook oproepen om dit goed op te volgen.

Ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borgh tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het persoonsgebonden budget

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, in 2008 werd gestart met de opstartprocedure voor een experiment persoonsgebonden budget (PGB), met de bedoeling voldoende gegevens te kunnen verzamelen, om uiteindelijk uitvoering te kunnen geven aan het decreet van 21 december 2001 dat het persoonsgebonden budget invoerde.

Het experiment zou lopen van 1 september 2008 tot 31 december 2010, maar de opstart ervan verloopt duidelijk niet zonder problemen. Pas recent, in juni van dit jaar, werden de eerste budgetten toegewezen. En ondertussen is er ook al een aantal vragen gerezen. Ik baseer me daarvoor grotendeels op een artikel van het Expertisecentrum Onafhankelijk Leven, dat in juni een voorlopige stand van zaken bracht over het experiment.

Het experiment zou 200 personen met een handicap betreffen. De laatste stand van zaken is echter dat vandaag slechts 150 mensen deelnemen aan het experiment. We mogen ons dus de vraag stellen of dat aantal wel zal volstaan om de nodige informatie te verkrijgen om te kunnen leren uit het experiment.

De deelnemers moesten een overeenkomst afsluiten met een dienst voor vraagverduidelijking. Bedoeling was om door de vraagverduidelijking de wensen en de noden te kennen van de personen met een handicap en hun omgeving, om op basis daarvan een ondersteuningsplan op te maken. Dat ondersteuningsplan moet dienen om de cliënt te helpen bij het maken van keuzes bij de besteding van het budget.

Onder de organisaties die de vraagverduidelijking afsluiten, bevinden zich zeven ambulante diensten – diensten voor thuisbegeleiding of begeleid wonen – en twee multidisciplinaire teams, die verbonden zijn aan een mutualiteit. Zonder te twijfelen aan de competentie van die voorzieningen, rijst de vraag of er geen sprake is van belangenvermenging. De ambulante diensten zijn immers diensten die zelf ook zorg aanbieden, en de multidisciplinaire teams zijn diensten die personen met een handicap inschalen. Dat betekent dat hun zorgopdracht of hun inschalingsopdracht een invloed kan hebben op de vraagverheldering of omgekeerd. De Inspectie van Financiën heeft daar trouwens ook een opmerking over gemaakt en is van mening dat die organisaties beide opdrachten niet kunnen combineren.

Eenzelfde probleem doet zich voor met betrekking tot de individuele begeleiding in het werken met een persoonsgebonden budget of het vervullen van administratieve taken. Budgethouders krijgen daarvoor twaalf waardebonnen ter waarde van 150 euro. Het zijn de diensten die zich aanboden als vraagverduidelijker die voor die opdracht in aanmerking komen. Dat impliceert dat zij in bepaalde gevallen de budgethouder zullen begeleiden bij het werken met het budget, maar tegelijkertijd mogelijks ook betaald worden met dat budget. De kans op belangenvermenging lijkt hier nog groter te zijn.

Een andere vaststelling is dat slechts 55 percent van de deelnemers aan het experiment beschikt over een elektronisch of schriftelijk exemplaar van het ondersteuningsplan, terwijl dat plan toch een hulpmiddel zou moeten zijn bij het maken van keuzes bij de besteding van het budget. De vraag is hoe dit instrument op het einde van het experiment geëvalueerd kan worden, indien 45 percent van de deelnemers niet beschikt over hun ondersteuningsplan.

Wat de inschaling betreft, blijkt over een aantal dossiers ook discussie te bestaan. Velen vermoeden dat de ondersteuningsbehoefte van personen met een fysieke handicap is onderschat. Hierdoor heeft een aantal mensen een budget gekregen dat lager ligt dan de budgetcategorie van het persoonlijkeassistentiebudget (PAB).

De resultaten van de inschaling zijn niet aan de budgethouder meegedeeld of met de budgethouder besproken. De resultaten zijn rechtstreeks aan het Vlaams Agentschap voor Personen

met een Handicap (VAPH) overgemaakt. De inschalingscommissie die de resultaten heeft besproken, heeft blijkbaar ook de toegekende scores gewijzigd.

Daarnaast stellen we vast dat bij de toekenning van het budget verschillende overheadkosten worden toegekend aan mensen die in een voorziening ondersteuning inkopen en aan mensen die deze ondersteuning zelf organiseren. In het eerste geval bedragen de overheadkosten 15 procent. In het tweede geval gaat het om 2 procent. BOL-BUDIV heeft nochtans uitgerekend dat de wettelijke verplichtingen overheadkosten tussen 6,5 procent en 15 procent met zich meebrengen.

Aanvankelijk was het de bedoeling ondersteuning inkoopbaar te maken bij andere organisaties dan de door het VAPH erkende zorgaanbieders. Op 4 juni 2009 was er nog steeds geen formulier waarmee andere zorgaanbieders een licentie konden aanvragen.

Mijnheer de minister, ik heb even een aantal problemen overlopen waarmee de mensen momenteel op de werkvloer worden geconfronteerd. Acht u het wenselijk de zorgverstrekkende voorzieningen of de voorzieningen die personen met een handicap inschalen te blijven erkennen als diensten voor vraagverduidelijking of als diensten die personen met een handicap individueel begeleiden bij het besteden van hun budget? Vreest u op dit vlak geen belangenvermenging? Vreest u niet dat de belangen van de eigen dienstverlening en niet de belangen en de noden van de persoon met een handicap als uitgangspunt kunnen gelden?

Waarom beschikt slechts 55 procent van de ingeschaalde mensen over een elektronisch of schriftelijk exemplaar van het eigen ondersteuningsplan? Hoe kan dit instrument als basis voor de besteding van het budget worden geëvalueerd als 45 procent van de betrokkenen niet over een exemplaar beschikt?

Mijn volgende vraag betreft de overheadkosten. Er worden verschillende tarieven gehanteerd. Die verschillen zijn afhankelijk van de vraag of men al dan niet een beroep doet op een voorziening.

De multidisciplinaire teams (MDT) hebben het nieuw inschalingsinstrument gebruikt om scores te bepalen. De inschalingscommissie heeft deze scores in veel gevallen nadien aangepast. Gaat het hier om substantiële aanpassingen? Zijn er aanwijzingen dat de verschillende MDT's het nieuw inschalingsinstrument op een verschillende manier hebben toegepast?

Heeft het VAPH de intentie nog andere dan de momenteel al erkende zorgaanbieders te erkennen?

Is het, in het licht van de huidige problemen, nog steeds de bedoeling het experiment tegen 2010 te beëindigen?

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mijnheer de voorzitter, tijdens het zomerreces, meer bepaald op 16 september 2009, heb ik een schriftelijke vraag over het PGB-experiment ingediend. De meeste vragen die ik in dit document heb gesteld, lopen gelijk met de vragen die mevrouw Van der Borght net heeft gesteld. Naast enkele reacties van mensen die wegens de randvoorwaarden uit de boot zijn gevallen, put ik, net zoals mevrouw Van der Borght, uit een kritisch doch nuttig rapport van het Expertisecentrum Onafhankelijk Leven.

Naar aanleiding van de reeds gestelde vragen kan ik in elk geval melden dat het experiment zijn waarde al bewijst. Ik hoop dat de minister ons snel informatie zal geven over de ervaringen van de gebruikers, de zorgverstrekkers en de zorgverstrekkende instanties. In mijn schriftelijke vraag heb ik trouwens gevraagd naar de beschikbaarheid van tussentijdse rapporten.

Ik zou echter graag ook een paar aanvullende vragen stellen. Aangezien nogal wat deelnemers hebben afgehaakt, vraag ik me af of de minister het nuttig of haalbaar acht nog mensen aan het experiment te laten deelnemen. Het zou dan kunnen gaan om mensen van in of van buiten de uitgekozen regio's. Door die mensen toe te laten, zouden we een beter beeld

kunnen krijgen. Dit moet ons helpen de eerste evaluaties en vaststellingen te verwerken. Indien de minister dit niet plan is, vraag ik me af welke bestemming de niet-gebruikte middelen zullen krijgen. Gezien het geringe aantal effectieve deelnemers aan het experiment zullen immers niet alle middelen worden gebruikt. Is het de bedoeling deze middelen nog in 2009 aan te wenden? Voor het overige wacht ik op het schriftelijk antwoord van de minister.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Mijnheer de voorzitter, ik zou in feite net dezelfde vraag als mevrouw Stevens willen stellen. Toen het experiment van start ging, was het de bedoeling met 200 mogelijke kandidaten te vertrekken. Er was toen al wat kritiek op de regionale beperkingen van het experiment. Op dit ogenblik stellen we vast dat heel wat mensen afhaken. Hierdoor wordt niet heel het budget benut. Ik vraag me af in welke mate het mogelijk is een soort tweede oproep te doen en nieuwe mensen aan het experiment te laten deelnemen.

Ik vraag me tevens af in welke mate de minister van plan is tot bijstellingen over te gaan. De evaluatie zou in 2010 moeten plaatsvinden. Mijnheer de minister, wilt u tot 2010 wachten alvorens het experiment tussentijds te evalueren en eventueel bij te sturen?

De voorzitter: Mevrouw De Waele heeft het woord.

Mevrouw Patricia De Waele: Mijnheer de voorzitter, ik treed de vragen van mevrouw Van der Borght bij. Wat de zorgverstrekking aan zorgbehoevenden betreft, heeft zij hier een sterk pijnpunt aangeraakt.

Het decreet dateert van 2001. Aangezien veel aanwezigen zeer ervaren zijn, hoef ik het hier zeker niet voor te stellen. Iedereen weet waarom dit decreet er is gekomen en hoe het van start is gegaan. Ik wil gewoon even op de kerngedachte van het decreet wijzen. De kerngedachte is de autonomie, de zelfstandigheid, de greep op het eigen leven en het recht op zelfbeschikking en emancipatie. Bovendien mogen we de problematiek van de wachtlijsten niet voor ons uit blijven schuiven. In de verschillende regeerakkoorden uit de vorige legislatuur, onder de regering-Leterme, stond dat met doelmatigheid zou worden onderzocht hoe het PGB kan worden geïmplementeerd. Ook in de beleidsnota van de daaropvolgende minister van Welzijn, mevrouw Vervotte, was dit engagement expliciet opgenomen.

Het signaal dat wij vandaag willen geven, is dat achter elke naam op de wachtlijst een persoonlijk en familiaal drama schuilgaat. We moeten beseffen dat we de levenskwaliteit moeten verhogen, zowel van de verzorgers als van de zorgbehoevenden. We moeten de familie perspectieven kunnen bieden. Er mag niet langer getalmd worden om door te gaan met die PGB's. De proefprojecten moeten afgerond worden. Wij vragen de dringende uitvoering van het decreet van 2001.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans: Ik wil verwijzen naar de resolutie die de meeste interpellanten mee hebben ingediend. In die resolutie werd gevraagd naar dat experiment. Ik vond het toen en vind het ook nu nog altijd heel belangrijk dat er flankerend wetenschappelijk onderzoek wordt verricht met het oog op de veralgemeenbaarheid van dit experiment. De problemen waarmee we nu geconfronteerd worden, zijn cruciaal om na te gaan wat er misloopt en hoe dit kan worden opgelost bij een eventuele bredere inzet van het PGB.

Mijnheer de minister, over hoeveel mensen gaat het momenteel in dit experiment? Ik heb zelf cijfers gevonden waaruit blijkt dat het zou gaan om 163 deelnemers. Mevrouw Van der Borght heeft het over 158 deelnemers. In het tijdschrift van BOL-BUDIV is sprake van 150 deelnemers. Men doet daar zelfs een heel actieve oproep en men voegt er op de website een modelbrief voor de minister bij voor de invulling van de resterende 50 plaatsen. Bent u op de hoogte van die actie? Zijn er in dat kader al extra aanvragen binnengekomen? Over hoeveel deelnemers gaat het exact?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Oppositie en meerderheid zijn gezamenlijk bezorgd over dit experiment. Ook tijdens de vorige legislatuur hebben we samen aan die kar getrokken. Mijnheer de minister, dit experiment heeft tijd nodig om op zijn poten te vallen. Dat is een van de kinderziektes. Soms rijmt de aanpak niet met de geest van het PGB en is die relatief betuttelend terwijl we emancipatie en autonomie van personen met een handicap willen stimuleren. Ik pleit ervoor het beschikbare budget te gebruiken, ook om daaruit de nodige conclusies te kunnen trekken.

Mijnheer de minister, ik heb in de maand mei een vraag gesteld aan uw voorganger om ervoor te pleiten toch 200 mensen toe te laten tot het experiment. Het budget van uw voorganger was echter geplafonneerd. Ik pleit er dan ook voor dat budget maximaal in te zetten.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Mevrouw Van der Borgh, het PGB-experiment wordt geflankeerd door wetenschappelijk onderzoek. Een deel van het niet bestede geld is inderdaad toegevoegd voor de uitbreiding van het begeleidend wetenschappelijk onderzoek. Dat is de taak van de onderzoekers aan wie de onderzoeksopdracht is toegekend, in casu professor Jef Breda van de universiteit van Antwerpen en professor Bea Maes van de Katholieke Universiteit Leuven. Zij moeten de gestelde vragen onderzoeken. Die vragen zijn bij de start van het experiment aan hen bezorgd. Ik heb het dan onder meer over de problematiek van de positie van de zorgverstrekkende voorzieningen en de mogelijke belangenvermenging.

Het voortraject dat de kandidaat-budgethouder doorliep, bestond uit twee elementen. Een vraagverduidelijker stelde een ondersteuningsplan op en het MDT nam het inschalingsinstrument af. De budgetten werden rechtstreeks afgeleid uit de inschalingsresultaten, niet uit het ondersteuningsplan. Het ondersteuningsplan staat ter beschikking via een speciaal daartoe gemaakte webapplicatie. De vraagverduidelijker die voor de personen met een handicap die deelnemen aan het experiment, het ondersteuningsplan heeft opgesteld, kan dit plan op eenvoudig verzoek van de betrokken persoon afdrucken en hem of haar ter beschikking stellen. Het instrument om de vraag te verduidelijken en het ondersteuningsplan op te stellen, is ontwikkeld door professor Bea Maes. De webapplicatie door de universiteit van Antwerpen. De evaluatie van het instrument gebeurt eveneens in het kader van het aan het experiment flankerend wetenschappelijk onderzoek door de onderzoekers Breda en Maes.

In het experiment is maar in één overheadkost voorzien, meer bepaald wanneer de budgethouder voor zijn ondersteuning een beroep doet op een voorziening of ambulante dienst die een licentie heeft om zorg aan te bieden tijdens het experiment.

In een eerder onderzoeksrapport in het kader van de studie Zorgrelatie werd immers aangetoond dat er een overheadkost is voor voorzieningen. Ze hangt samen met de zorggebonden personeelskosten. Voor een budgethouder die zelf zijn ondersteuning organiseert, is er geen wetenschappelijk onderzoek dat aantoont dat er overheadkosten zijn en hoeveel die zouden bedragen. Daarom werd hiervoor in het experiment niet in overheadkost voorzien.

De 2 percent waaraan u refereert, is een budgetverhoging die in het experiment mogelijk is binnen de budgettaire marges van het experiment voor degenen die zelf hun zorg organiseren. De budgethouder kan mogelijk overheadkosten ten gevolge van de organisatie van zijn ondersteuning vanuit zijn PGB betalen, met een maximum van 5 percent van zijn jaarbudget. Dezelfde regeling is momenteel bij het PAB van toepassing onder de noemer 'indirecte kost'.

Het inschalingsinstrument dat in het PGB-experiment werd ingezet, bevindt zich nog in een experimentele fase. Net daarom werd in het PGB-experiment een inschalingscommissie in het leven geroepen om na te gaan of de inschaling van de objectieve ondersteuningsnood van de deelnemers aan het experiment juist gebeurt. Dit leidde tot een verdere verfijning van het inschalingsinstrument. Er is in die optiek dus geen sprake van inschaling en daarna 'aanpassing'. Er werd slechts één inschaling gedaan, waaraan de MDT's en de inschalingscommissie een bijdrage leverden om tot één goed eindresultaat te komen. Of er aanwijzingen zijn dat er

een verschillende toepassing is van de nieuwe inschalingsinstrumenten door de verschillende MDT's werd en wordt ook mee opgenomen door de wetenschappelijke onderzoekers binnen de studiecél van het VAPH om daaruit te leren in het kader van de operationalisering van het inschalingsinstrument.

Budgethouders kunnen een beroep doen op reguliere diensten, welzijnsdiensten, maar die moeten geen bijkomende licentie aanvragen om ondersteuning aan te bieden in het kader van het experiment. Andere organisaties die zorg of ondersteuning wensen aan te bieden aan budgethouders, dienen hiervoor een licentie aan te vragen. De ambulante diensten en voorzieningen die al door het VAPH erkend zijn, krijgen standaard een positieve beslissing. De organisaties die nog niet erkend zijn door de VAPH-diensten kunnen een licentieovereenkomst afsluiten met het VAPH, indien ze kunnen aantonen dat ze aan alle licentievoorwaarden voldoen en een ondersteuningsaanbod kunnen bieden dat past binnen de doelstelling van het experiment. Op dit ogenblik zijn er slechts drie organisaties die nog niet als zorgaanbieder erkend zijn en een licentieaanvraag hebben ingediend. Ze hebben alle drie een licentieovereenkomst kunnen afsluiten.

Het experiment loopt af op het einde van 2010. Persoonlijk ben ik niet geneigd om nieuwe vragen te stellen in verband met dat experiment of nieuwe instaprocedures in te stellen. We hebben er immers alle belang bij om het experiment in zijn geheel correct te laten verlopen. De budgetten die niet werden aangewend, werden grotendeels gebruikt om ter zake bijkomend wetenschappelijk onderzoek te organiseren.

De voorzitter: Aanvullend kan ik de commissieleden erop wijzen dat we bij het PAB ooit begonnen zijn met 15 proefdossiers. Ondertussen zitten we boven de 1000 dossiers.

Minister Jo Vandeurzen: Er zijn er 128 gestart met een zorgplan. 30 à 40 andere zijn nog in de fase van de opmaak van de zorg.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Uit uw antwoord onthoud ik dat blijkbaar alle problemen die ik heb trachten aan te kaarten, het voorwerp uitmaken van een bijkomende onderzoeksopdracht. Heb ik dat goed begrepen?

Minister Jo Vandeurzen: De vraag was wat er gebeurt met de middelen die niet besteed worden gezien het aantal deelnemers. Een deel daarvan zal besteed worden aan bijkomend wetenschappelijk onderzoek.

Mevrouw Vera Van der Borgh: U hebt echter ook een paar keer verwezen naar een onderzoeksopdracht.

Minister Jo Vandeurzen: Uiteraard. Er werd gestart met een wetenschappelijke begeleiding en de onderzoeksopdracht die is gegeven aan die twee professoren.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Die lopen nu nog. Hebt u er enig zicht op wanneer daarvan een tussentijdse evaluatie kan gebeuren, gelet op het feit dat er toch enkele zaken zijn die voor problemen zorgen? Het zou dan ook nuttig zijn dat we, op basis van de onderzoeksopdracht, een tussentijdse evaluatie zouden kunnen krijgen, zodat we kunnen nagaan of er al dan niet moet worden bijgestuurd en zo niet te veel tijd te verliezen. Als we moeten wachten tot het einde van het experiment eind 2010 en dan vaststellen dat er moet worden bijgestuurd, dan vrees ik dat we weer zeven jaar onderweg zijn. Ik heb begrepen dat u niet geneigd bent het experiment te verlengen.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik ben van mening dat het VAPH dat plan automatisch ter beschikking zou moeten stellen, en niet op verzoek. Het zou het gewoon moeten aanbieden. Dat is een kwestie van klantvriendelijkheid en transparantie. Die mensen moeten immers al zoveel inspanningen doen om klaar te zien in de

papierwinkel. Als ze dan nog om een exemplaar moeten vragen, dan lijkt me dat een brug te ver.

Wat de overheadkosten betreft, val ik bijna van mijn stoel. Ik vind het toch een beetje kort door de bocht als gezegd wordt dat mensen die zelf de zorg organiseren en zich de inspanning getroosten om alles zelf te doen, geen overheadkosten krijgen. De mensen die zorg inkopen bij een instelling, en die dus al gefinancierd worden, krijgen die overheadkosten wel vergoed. De logica is ver zoek.

Ik zou graag zien dat dat aspect verder wordt bekeken en onderzocht. Dat is absoluut niet logisch. Instellingen die al gesubsidieerd worden, kunnen toch nog rekenen op de overheadkosten. Is dat een dubbele financiering of zo? Mensen die zich de inspanning en de moeite getroosten om de zorg zelf te organiseren, moeten er ook op kunnen rekenen. Ik denk dan aan de administratiekosten die hoog kunnen oplopen, zoals bijvoorbeeld de kosten voor het sociaal secretariaat.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Mijnheer de minister, ik wil erop wijzen dat dit experiment niet gestart is omwille van het experiment, maar om uitvoering te geven aan het decreet PGB, vandaar de verwijzing naar een veralgemening. Er zitten vandaag 128 mensen in het systeem, en er komen er nog bij. Ik hoop dat de diversiteit binnen die groep voldoende groot is om daar lessen uit te trekken, met het oog op een veralgemening. Als het staal zo beperkt wordt dat het enkel nog toelaat uitspraken te doen over een nichepubliek, dan kan ik nu al de uitkomst van de evaluatie voorspellen. We zullen geen lessen kunnen trekken om een veralgemening te veronderstellen.

De voorzitter heeft gelijk dat we ooit gestart zijn met een zeer klein aantal, maar dat is dertien jaar geleden. Aan dit groeiritme zullen we nog heel veel mensen moeten teleurstellen. Ik vraag u erover te waken dat het staal groot genoeg is om een veralgemening effectief te kunnen evalueren.

De voorzitter: Mevrouw De Waele heeft het woord.

Mevrouw Patricia De Waele: Mijnheer de voorzitter, het systeem van het PGB is ook bekend in het buitenland, met name in Zwitserland, Zweden, Duitsland en Nederland. Wordt er nagegaan hoe dat systeem in het buitenland werkt? Ik veronderstel dat de inbreng van gegevens enorm is. Of werkt men uitsluitend met het wetenschappelijk georganiseerde proefproject?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Ik dring erop aan dat de mensen die om hulp vragen als volwassenen worden behandeld.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik begrijp dat dit project met grote belangstelling wordt gevolgd. *(Opmerkingen)*

Ik heb geen ambities om te interfereren in een lopend project. Ik ga nu niets wijzigen aan de aanpak of wetenschappelijke begeleiding. Als u wilt dat een project gewijzigd wordt bij elk extern kritisch verhaal, dan moet u dat zeggen. Wilt u de onderzoekers langs parlementaire weg in de wielen rijden en instructies geven? Dan moeten we het experiment stopzetten. Dan moeten we toegeven dat we de resultaten op voorhand al in ons hoofd hebben.

Er werd een context gecreëerd en een wetenschappelijk project opgestart. Zolang ik geen signalen krijg van de projectbegeleiders dat er problemen zijn, ga ik ervan uit dat het project eind 2010 op een behoorlijke manier kan worden beoordeeld. De evaluatie zal deel uitmaken van een politieke en parlementaire discussie. *(Opmerkingen van de heer Bart Caron)*

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Ondanks de moeilijkheden komt er dus geen tussentijdse evaluatie, mijnheer de minister? Gaat u niet bijsturen inzake het automatisch toesturen van een ondersteuningsplan?

Minister Jo Vandeurzen: Ik ken de contouren en geschiedenis van het project onvoldoende om dat in te schatten. Ik zal uw vragen en mijn antwoorden bezorgen, maar ik ben van nature terughoudend om tussen te komen in gemaakte afspraken.

Het is geen probleem om de bezorgdheden over te maken. Ik neem aan dat men daar op een gezonde manier kennis van zal nemen. Ik ga echter niet ingrijpen, want het experiment moet zijn verloop kennen. Ik zou graag een objectieve en wetenschappelijke evaluatie krijgen, geen gestuurde. Ik neem aan dat de rapportering opgedeeld is in fases en dat men daaruit kan leren. Ik was niet van plan om ‘en cours de route’ om verantwoording te vragen en te zien of er een politieke interventie nodig was om bij te sturen. Het project is met heel veel overleg tot stand gekomen. Er is een wetenschappelijke omkadering gecreëerd en budget gereserveerd. Eind 2010 komt er mijns inziens een discussie over de ervaringen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Felix Strackx tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanpak van agressieve pubers

De voorzitter: De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, in een gesprek tussen mensen is vaak een van de eerste vragen: hoe gaat het met de kinderen? (*Gelach*)

Dat is toch een normale vraag.

Als het over pubers gaat, krijgt men vaak een soort klaagzang. Het is vaak moeilijk. We herinneren ons nog onze eigen puberteit. Dat is een moeilijke periode.

Onlangs sprak ik met een vrouw, en die had wel een serieus verhaal. Haar dochter van zestien had haar aangevallen, geslagen, gestampt en gekrabd. De vrouw in kwestie was daar zeer door aangedaan. Ik vond dat ook raar, want ik had dat eigenlijk nog nooit gehoord.

Slechts een paar dagen erna vertelde iemand anders me hetzelfde verhaal. Dan ging het over een dochter van vijftien jaar. Opnieuw een beetje erna kreeg ik dan weer zo'n verhaal. Ik dacht: dat is toch niet meer normaal. Ik had daar nog nooit van gehoord, en nu kreeg ik binnen een tijdsbestek van enkele weken driemaal hetzelfde verhaal.

Enkele dagen daarna werd dan mijn goede vriendin Gwen Van Gestel, de voormalige drummer van ons muziekgroepje, vermoord. Ik dacht: die dochter zal daar toch voor niets tussen zitten, zeker? Het bleek wel degelijk zo te zijn: het ging over de dochter van vijftien jaar, die haar moeder had laten vermoorden. Voor mij was dat een enorme schok.

Vervolgens las ik in Het Laatste Nieuws van 24 juli 2009 onder de titel ‘Elke dag vier meldingen van oudergeweld’ het volgende: “Elke dag krijgen zeker vier ouders slaag van hun kinderen. Dat zijn er dubbel zoveel als vijf jaar geleden. Vorig jaar dienden 1620 volwassenen een klacht in na fysiek geweld door hun kroost. In werkelijkheid ligt het aantal hoger.” Uiteraard is dat zo, zou ik zeggen. Ik vervolg mijn citaat: “Maar veel ouders durven geen hulp te zoeken. Uit onderzoek blijkt dat 18 percent van de jongeren fysiek of emotioneel geweld gebruikt. Oudermishandeling komt voor in alle bevolkingslagen: opvallend is wel dat meisjes vlugger de vuisten bovenhalen dan jongens.” Dat stemde dus perfect overeen met de verhalen die ik te horen had gekregen van die moeders.

Mijnheer de minister, het probleem lijkt dus bekend te zijn. Alleen is de vraag wat eraan kan worden gedaan. Waar kunnen die ouders hulp krijgen? Ik kan me immers voorstellen dat dit, de eerste keer dat men zoiets meemaakt, een ongelooflijke schok is. Ik heb gezien hoe aangedaan die mensen waren, en ook hoe radeloos ze waren. Ze hadden totaal geen idee wat ze moesten doen. Dat vroegen ze dan aan mij, maar ik weet het al evenmin. Ik kan die mensen geen raad geven over hoe ze daarmee moeten omgaan, hoe ze erop moeten reageren en wie hen kan helpen. Dat lijkt me immers het grote probleem te zijn. Ik had kunnen verwijzen naar de bijzondere jeugdzorg, maar voor een ouder is het een zeer grote stap om met een kind van dertien à veertien jaar naar de bijzondere jeugdzorg te gaan. Ik denk dat de meeste mensen dat niet doen. Misschien doen ze het wel als er sprake is van zestien- of zeventienjarigen, wanneer het probleem al heel lang bestaat en het meestal zo is geëscaleerd dat de ouders helemaal radeloos zijn.

In diezelfde krant kon men op 23 juli dan het verhaal lezen van een alleenstaande moeder die zodanig wordt geterroriseerd door haar zeventienjarige zoon dat ze niet langer in haar eigen huis durft te komen, uit angst te worden mishandeld of vermoord. De vrouw vraagt al jaren bescherming tegen de agressieve tiener, maar tevergeefs. Het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) heeft al getracht te helpen, net als het centrum voor algemeen welzijnswerk (caw). Uiteindelijk werd de bijzondere jeugdzorg ingeschakeld, maar niets hielp, omdat elke maatregel uiteindelijk gebaseerd is op de vrijwillige medewerking van de puber zelf. “Ik ben ervan overtuigd dat nog ouders deze hel meemaken”, zegt deze vrouw; “Waarom worden ouders niet beschermd tegen hun kinderen als die terreur zaaien in een gezin? Ik kan spijtig genoeg getuigen dat geen enkele maatregel ver genoeg reikte.”

Mijnheer de minister, oudermoord komt gelukkig maar heel zelden voor, maar in de weken die voorafgingen aan de moord op Gwen Van Gestel werd ook de bijzondere jeugdzorg ervan op de hoogte gebracht dat er daar sprake was van een problematische opvoedingssituatie, blijkbaar zonder resultaat. Ik had dan ook graag van u vernomen waar ouders die worden geconfronteerd met dergelijke agressief gedrag van hun puber, terecht kunnen voor hulp. Als mensen me nog zoiets melden, waarnaar kan ik dan verwijzen? Dat zou al een heel grote stap zijn.

Waarom treedt de bijzondere jeugdzorg niet doortastender op wanneer een probleem van agressie in een gezin wordt gemeld, in de wetenschap dat die melding in de regel pas gebeurt wanneer de ouders al radeloos zijn, dus wanneer het probleem al zeer groot is? Welke maatregelen hebt u genomen om enerzijds oudermishandeling door pubers te voorkomen en anderzijds snel te kunnen ingrijpen wanneer het probleem rijst?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de heer Strackx belicht hier een probleem. Hij brengt hier een aantal cijfers naar voren waarvan ik niet weet waardoor ze zouden worden gestaafd. Ik wil hier zeker het probleem niet uitvergrooten of veralgemenen. Anderzijds mogen we er natuurlijk niet blind voor zijn. Het gaat over een van de vormen van intrafamiliaal geweld. Dat element krijgt steeds meer belang, ook bij politie en justitie, in zonale veiligheidsplannen en dergelijke meer.

Vaak is er ook sprake van onderliggende problemen. Dit probleem komt niet zomaar uit de lucht gevallen. Vaak is er sprake van verslaving, van drugproblemen of van psychische problemen. Vanzelfsprekend is een snelle detectie belangrijk. De heer Strackx stelt alleen de vraag wat er kan worden gedaan voor de ouders, maar vanzelfsprekend heeft intrafamiliaal geweld altijd verschillende componenten, die zowel op slachtoffer als op dader betrekking hebben. Er zijn altijd de componenten van justitieel ingrijpen en de componenten van de hulpverlening, met de vraag hoe dit in de toekomst kan worden voorkomen.

Mijnheer de minister, ik weet dat u er extra aandacht voor had toen u federaal minister van Justitie was. Pleegt u verder overleg met federale collega's om een samenwerking op te zetten zodat de verschillende componenten worden behandeld?

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik sluit me graag aan bij de vraag. De voorbije zomer waren we wellicht allemaal geschokt toen we met een aantal situaties werden geconfronteerd waarbij ouders ten einde raad waren en niet meer wisten waarheen. Dat was schrijnend.

Dat is de vraag die we ons moeten stellen: wie moet er optreden en wanneer kan er worden opgetreden? Het doet me denken aan een analoog verhaal dat ik hier de voorbije jaren al heb aangekaart. Het gaat over de omgekeerde situatie: een situatie waarbij jonge kinderen of baby's soms niet tijdig gered worden uit gezinnen van verslaafde ouders waar ze aan hun lot worden overgelaten. In de commissie is deze problematiek herhaaldelijk aan bod gekomen. We zijn tot de conclusie gekomen dat heel wat hulpverlenende instanties wel weet hebben van bepaalde situaties, maar dat iedereen naar iedereen kijkt en ervan uitgaat dat de andere zal optreden. We missen blijkbaar een eindverantwoordelijke die dan daadwerkelijk optreedt. We moeten zoeken naar een oplossing voor deze beide problemen: bescherming van jonge kinderen en bescherming van ouders van moeilijke pubers.

De voorzitter: De heer Gysbrechts heeft het woord.

De heer Peter Gysbrechts: We hebben hier verschillende aspecten gehoord. Zoals mevrouw Schryvers al heeft gezegd, is het voor ouders die te maken hebben met agressieve pubers enorm belangrijk dat ze weten waar ze naartoe kunnen met hun kinderen. Ik denk dat dit een heel groot stuk van het probleem is. Ouders willen niets liever dan dat ze ergens terecht kunnen met hun pubers, want dan is hun probleem ook opgelost. Het blijft natuurlijk altijd hun kind.

Het ging hier over zeer jonge pubers, maar het probleem wordt nog groter naarmate ze ouder worden. Als ze 18 jaar zijn, wordt het probleem helemaal onoverzichtelijk, want dan kunnen ze nergens meer terecht. Dan rest er ouders alleen hun kinderen uit huis te zetten, met alle gevolgen van dien.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, als ik het breed mag definiëren, gaat het over het probleem van intrafamiliaal geweld. Het is begonnen met een minder evidente vorm van geweld – van kinderen op ouders – waarop er vragen werden gesteld over problematische opvoedingssituaties of als misdrijf omschreven feiten. Breder gezien gaat het over jongeren in een gezin waar zich intrafamiliaal geweld voordoet.

Het is evident dat we meer zullen moeten inzetten om deze situaties vroeger te detecteren. We gaan de caw's, de OCMW's, de eerstelijnszorg en de rechtstreeks toegankelijke zorg nog meer moeten outillieren, equiperen maar ook sensibiliseren om aandacht te hebben voor knipperlichten als die zich voordoen. Algemeen en meer specifiek voor de problematiek van intrafamiliaal geweld, is dit een issue.

Ik wijs ook op een aantal inspanningen die in het verleden al gedaan zijn, maar waar we in de toekomst nog verder aan zullen moeten werken. Ik denk aan het aanbod inzake opvoedingsondersteuning dat stilaan wordt uitgebouwd en waar ouders terecht kunnen, ook als het gaat over pubers die gewelddadig zijn. Ik denk ook aan de uitbouw van de bijzondere jeugdzorg en de crisisinterventie. Er worden allerhande circuits ontwikkeld waarin de laatste jaren heel wat is geïnvesteerd. Ik denk dat hier een aantal antwoorden op de gestelde vragen ligt.

Niet onbelangrijk is dat er ook een circulaire van het Openbaar Ministerie over intrafamiliaal geweld bestaat. De volgende jaren moeten we zeker nog werken aan de samenwerking tussen diegenen die als politionele verantwoordelijken vaak de eerste signalen ontvangen en

diegenen die aan hulpverlening doen. Het is ook mijn ambitie om die relatie – het staat ook in het regeerakkoord – uit te bouwen en te gaan naar een vorm van standaardmanieren om met elkaar om te gaan.

Het is vaak zo dat diegene die de vraag stelt, de melding maakt of het signaal geeft, een drempel moet overwinnen en zich zorgen maakt over de gevolgen als er niet op een bepaalde manier wordt gereageerd. Als men een probleem meldt, moet er een reactie komen vanuit de overheden.

Samenwerking met justitie, een adequate reactie vanuit de hulpverlening, vroegdetectie, een appel op de eerstelijnszorg en een aanbod aan opvoedingsondersteuning zijn een aantal elementen, wetende dat er in de bijzondere jeugdzorg – dat weet u allicht beter dan ik – een aantal stappen zijn gezet in crisisinterventie en opvangcapaciteit die zouden moeten kunnen helpen om te reageren.

De voorzitter: De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord, maar ik vond het eerlijk gezegd nogal aan de magere kant. Ik weet nog altijd niet waar ik de mensen naartoe moet sturen als ze een vraag hebben: het caw of het OCMW? Ik weet het nog altijd niet.

Minister Jo Vandeurzen: Het eerste wat men moet doen, is naar die plaats gaan waar men denkt in vertrouwen een aantal dingen te kunnen zeggen. De eerstelijns werkers zijn de eerstaangewezenen om contact mee te zoeken.

De voorzitter: Mevrouw De Waele heeft het woord.

Mevrouw Patricia De Waele: Mijnheer de voorzitter, ik denk dat het een terechte vraag van de heer Strackx is. We weten nog altijd niet heel duidelijk waar de mensen naartoe worden gestuurd en of ze dan ook adequaat worden geholpen.

Ikzelf ben meer dan tien jaar actief rond partnergeweld, meer bepaald rond intrafamiliaal geweld. Ik treed mevrouw Schryvers bij dat we het moeten opentrekken en dat het niet alleen over de hier geschetste problematiek gaat van kinderen tegenover ouders, maar dat het veel verder gaat, tot alles wat binnen de muren gebeurt.

We mogen ook niet uit het oog verliezen wat buiten het gezin gebeurt. Het gaat over stalking van ex-partners. In mijn ogen sluit dit ook aan bij deze problematiek. We kennen veel gevallen met een dramatische afloop. Als ik het mij mag permitteren om een raad te geven, laat deze problematiek dan ook aansluiten bij wat we hier vandaag hebben gehoord.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Mijnheer de minister, er zijn in het verleden inderdaad heel wat zaken opgestart. U hebt het gehad over opvoedingsondersteuning en over de circulaire. Dat klopt allemaal. Er zijn inderdaad verschillende aansprekingspunten waar mensen terecht kunnen zoals het OCMW en het caw.

Maar de problemen ontstaan vaak nadat men met al die instanties al contact heeft opgenomen en men niet meer weet wat nog te doen. Dan is er geen instantie meer die daadwerkelijk optreedt. U hebt nu wel gezegd dat het uw ambitie is om daar iets aan te doen en om, samen met onder meer Justitie, na te gaan hoe er daadwerkelijk kan worden opgetreden. Maar op een bepaald moment zit iedereen naar iedereen te kijken en zit iedereen op iedereen te wachten.

Minister Jo Vandeurzen: Zodra we de fase van de vrijwilligheid verlaten en overgaan naar de fase van gedwongen interventies, leidt dat op de een of andere manier in de richting van het Openbaar Ministerie en de rechtbank. Vragen wanneer er manu militari opgetreden wordt, is dus vragen wanneer het Openbaar Ministerie in het vizier komt. Dan moeten zij hun verantwoordelijkheid nemen en nagaan of men moet interveniëren of niet. Als het over gewelddadige zaken gaat, is het duidelijk dat het initiatief daar ligt. Als het over beveiliging en jeugdbescherming en dergelijke meer gaat, zitten we in het strafrecht.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Peter Gysbrechts tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de recente problemen inzake welzijn voor gevangenen

De voorzitter: De heer Gysbrechts heeft het woord.

De heer Peter Gysbrechts: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, deze vraag om uitleg over de problemen inzake welzijn voor gevangenen legt de link tussen uw huidige en uw vorige bevoegdheid, namelijk Welzijn en Justitie.

Een gevangenis is een wereld op zich. Onderzoek heeft uitgewezen dat het organiseren van een goed beleid met het oog op het opnieuw integreren in de samenleving niet zo eenvoudig is. Op het vlak van onderwijs en werkgelegenheid probeert men stelselmatig vooruitgang te boeken. De krant De Standaard haalt het voorbeeld van de wachtlijsten van seksuele delinquenten aan, en dat voorbeeld past in een groter kader van een reeks problemen binnen het welzijnsbeleid voor gevangenen. Zo werkt het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) aan een aantal projecten om de hulp- en dienstverlening aan gevangenen in opdracht van de Vlaamse Regering uit te breiden en te verbeteren.

Recent onderzoek naar personen met een verstandelijke handicap die onderhevig zijn aan een interneringsmaatregel, wees uit dat hun aantal een stuk hoger ligt dan aanvankelijk aangenomen. Er werd vastgesteld dat er heel wat foute diagnoses werden gesteld, of sommige handicaps gewoon niet werden opgemerkt. Men neemt aan dat 20 percent van de geïnterneerden een verstandelijke handicap heeft met een IQ lager dan 70.

De onderzoekers concludeerden dat er dringend nood is aan een uitbreiding van zowel de ambulante als de residentiële diensten van het VAPH. Ook wat betreft de behandeling is er nood aan verder onderzoek. Het artikel in De Standaard bevestigt dat ook. De Vlaamse instellingen en diensten werken voornamelijk agogisch, terwijl in de internationale literatuur een sterk cognitief gedragstherapeutisch georiënteerde werkwijze wordt gehanteerd. De onderzoekers zien in dat onderzoek een opportuniteit om op dat vlak een voortrekkersrol te spelen. Ook de regelgeving van het VAPH blijkt met sommige projecten in botsing te komen.

Zowel de onderzoekers als mevrouw Veerle Pasmans, de directrice van het justitiehuis in Antwerpen die het alarmsignaal in De Standaard gaf, bevestigen de noodzaak om preventief en snel te werken. Beide factoren zijn essentieel om een behandeling tot een goed resultaat te brengen. Maar daar moeten dan wel de middelen voor zijn. Het Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg (cgg) Vagga heeft een opnamestop ingevoerd, net als het Universitair Forensisch Centrum. Het VAPH en het Justitiehuis roepen onafhankelijk van elkaar op tot meer samenwerking tussen Justitie en Welzijn.

Geïnterneerden hebben vandaag de grootste problemen om door te stromen naar andere woon-, werk- of begeleidingsvormen. De meeste voorzieningen staan niet te springen om voor deze doelgroep extra inspanningen te leveren, als ze dat al zouden kunnen. Er wordt daarom meer overleg en samenwerking met de centra voor algemeen welzijnswerk (caw) en de cgg's gevraagd.

Mijnheer de minister, erkent u de problematiek van het tekort aan dienstverlening rond welzijn binnen de gevangnissen? Is er geen nood aan meer onderzoek naar de detectie van personen met een verstandelijke handicap in gevangnissen? Op welke manier wilt u bijdragen aan de vraag tot meer samenwerking en overleg tussen Justitie en Welzijn? Is het moment niet aangebroken om de regelgeving van de verschillende diensten te evalueren en waar nodig bij te sturen? Bent u bereid om verder onderzoek naar behandelingsmogelijkheden en therapievormen te stimuleren en daarin de voortrekkersrol op te nemen?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans: Mijnheer de minister, als het over welzijn in de gevangenissen gaat, grijpen wij meteen terug naar het Strategisch Plan Hulp- en Dienstverlening aan gedetineerden, zo'n beetje de sokkel in het Vlaamse welzijnslandschap als het gaat over de gedetineerden en, in het verlengde daarvan, de geïnterneerden. Het strategisch plan is de afgelopen jaren uitgebreid tot alle Vlaamse gevangenissen, en die beweging hield ook in dat er redelijk wat extra personeel naar het justitieel welzijnswerk ging, zowel van de caw's als van de cgg's.

Ondanks al die inspanningen blijft de vraag van de heer Gysbrechts terecht. Uit het antwoord op mijn parlementaire vraag uit 2007 bleek dat over een periode van verschillende jaren maar 31 geïnterneerden met een handicap vanuit een gevangenis zijn doorgestroomd naar een gespecialiseerde voorziening. Er lopen wel projecten in Merksplas en Gent, zo werd mij toen verteld. Die projecten werden jaarlijks gefinancierd met een budget dat op het Vlaams Agentschap werd ingeschreven. Het ging om een half miljoen euro per jaar voor de twee genoemde projecten. In de andere gevangenissen kregen de geïnterneerden met een handicap geen begeleiding.

Het regeerakkoord stemt alvast hoopvol. Naast het nieuwe decreet over het strategisch plan dat erin wordt aangekondigd, legt het ook concreet de link met de geïnterneerden. Kunt u ons al een idee geven van de timing van dat decreet?

Mijn andere bijkomende vraag gaat over het huidige hulpverleningsaanbod voor geïnterneerden met een verstandelijke handicap in de Vlaamse gevangenissen. Lopen de projecten uit 2007 nog steeds? Bestaat de mogelijkheid om die uit te breiden tot de andere gevangenissen?

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, dit is niet meteen een thema dat populair is bij de brede lagen van de bevolking, maar dat neemt niet weg dat het uiterst belangrijk is om er hier mee bezig te zijn.

In de vorige legislatuur heb ik een aantal keren verwezen naar heel concrete gevallen van mensen die geïnterneerd zijn, en van wie uit psychiatrische rapporten zwart op wit blijkt dat ze onvermogen zijn om enig schuldbesef aan de dag te leggen, een van de voorwaarden om een heilzame periode in de gevangenis door te brengen. Bovendien gaven de omstandigheden heel duidelijk aanleiding tot psychisch lijden, een toestand die eigenlijk niet te verantwoorden is. Daarnaast zijn er nog de fysieke omstandigheden van een aantal gevangenissen en instellingen. Er is al verwezen naar Merksplas, maar er zitten ook gevangenen in andere, zeer oude gevangenissen. In een vorig leven bent u daarmee geconfronteerd, mijnheer de minister. Het is heel duidelijk dat er initiatief nodig is.

Uit de vraagstelling van de heer Gysbrechts leid ik af dat een aantal VAPH-regels niet complementair zouden zijn met bestaande initiatieven. Hebt u daar een concreet zicht op? Dat verbaast mij een beetje, vooral omdat een aantal initiatieven van het VAPH vrij recent zijn. Men zou dus toch de mogelijkheid gehad moeten hebben om een en ander op elkaar af te stemmen. Denkt u ten slotte bijkomende initiatieven te kunnen nemen om de doorstroming naar de instellingen, weg van de internering, te kunnen versterken?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik onderschrijf de opmerking van de heer Van Malderen. Dit thema veroorzaakt inderdaad niet veel beroering in de publieke opinie, maar de toestanden zijn vaak van dien aard dat we moeten blijven investeren om aan een aantal situaties geleidelijk aan een beter antwoord te kunnen bieden.

De relaties tussen de hulpverlening – en dan spreek ik over de geïnterneerden, maar ook breder over de problematiek van de seksuele delinquentie, de drughulpverlening en alle mogelijke therapieën die in het kader van een uitspraak van een strafrechter of na tussenkomst van

het Openbaar Ministerie aan de orde komen – zijn mijns inziens een goede evolutie. Het is echter mijn ambitie om met Justitie ook tot grote kaders te komen.

We moeten een raamwerk maken waarbinnen de parketmagistraten en de zetelende rechters beslissingen kunnen nemen en maatregelen kunnen bevelen. Ze moeten een zeker zicht op de impact van die beslissingen en maatregelen op de capaciteit en op de financiering hebben. Als we dergelijke afspraken niet maken, kan de situatie bij de verschillende betrokkenen tot frustraties leiden.

Ik geef even een voorbeeld dat ik persoonlijk ken. Indien een onderzoeksrechter of iemand van een parket een beslissing over het aftappen van een telefoonlijn neemt, genereert hij kosten. We moeten ons op het macroniveau bewust zijn van wat op dit vlak wordt beslist.

De strafuitvoering is een heel precair punt in de strafketen. Het is dus ook een goede zaak dat we in dit verband kaders creëren. Die kaders moeten verduidelijken welke rapportering en feedback we kunnen krijgen. Ik ben op dit vlak trouwens vrij optimistisch. Deze vraag leeft ook binnen de justitiële wereld.

Alvorens de vragen te beantwoorden, wil ik nog een punctuele bemerking over de feiten maken. De heer Gysbrechts heeft, allicht op basis van informatie die hij in de media heeft gevonden, verklaard dat het cgg Vagga en het Universitaire Forensisch Centrum Antwerpen een opnamestop hebben doorgevoerd.

We hebben uiteraard contact opgenomen met dit centrum voor geestelijke gezondheidszorg. Er is geen sprake van een opnamestop voor de behandeling van seksuele delinquenten. Er is wel een toename gemeld van het aantal personen met agressie- en regulatiestoornissen. Die mensen worden, in afspraak met het Justitiehuis Antwerpen, gefaseerd behandeld. Dat betekent niet dat we geen algemene discussie over de problematiek kunnen voeren. Het gaat hier echter specifiek over de behandeling van seksuele delinquenten.

Dat het Universitair Forensisch Centrum Antwerpen in opnames zou voorzien, is een misvatting. Dit is een ondersteunend centrum met een consultatiefunctie. Dit centrum verstrekt wetenschappelijke informatie en verzorgt opleidingen in het werken met seksuele delinquenten.

De voorbije jaren is het Vlaams welzijnsaanbod binnen de gevangenissen voortdurend voortuitgegaan. Mevrouw Jans heeft naar het Strategisch Plan Hulp- en Dienstverlening aan gedetineerden verwezen. Dit plan is ondertussen volledig uitgevoerd. Dit betekent dat we beschikken over zestien beleidsmedewerkers, over honderd medewerkers van de caw's met forensische opdrachten en over zestien medewerkers van de cgg's voor hulp aan gedetineerden met psychische problemen. Hiermee is dit plan in Vlaanderen helemaal uitgevoerd.

Het is tevens belangrijk dat we in een zorgaanbod voor mentaal gehandicapte gedetineerden hebben voorzien. Mevrouw Jans heeft verwezen naar twee voorzieningen voor dagbesteding. Deze voorzieningen zijn erkend om binnen twee gevangenissen, in Gent en in Merksplas, zinvolle dagbesteding aan te bieden. Het Centrum Obra te Evergem en 't Zwart Goor te Merksplas hebben beide een erkenning voor zestien plaatsen. Deze plaatsen worden in de vorm van ambulante begeleidingen specifiek voor de gevangenissen aangewend.

Het is de bedoeling van deze werkvorm om de betrokken geïnterneerden voor te bereiden op de overstap naar een meer gepaste opvang buiten de gevangenissen. Ze krijgen meer vragen om opvang dan door deze projecten kan worden geboden. Het moet de einddoelstelling blijven om voor deze doelgroep in opvang buiten de gevangenissen te voorzien. Het is niet de taak van het agentschap om de opvang binnen de gevangenissen te verbeteren. We kunnen onze middelen beter investeren in gespecialiseerde settings die het de betrokken personen mogelijk maken vlotter door te stromen.

Daarnaast zijn in Gent, in Merksplas en in Sint-Truiden drie leefeenheden met telkens tien geïnterneerden met een mentale handicap. Het gaat telkens om door het Vlaams Agentschap

voor Personen met een Handicap (VAPH) erkende eenheden. Zij leunen nauw aan bij de psychiatrische centra.

Het is aangewezen gevangenen beter op mentale handicaps te screenen. Dit is echter de taak van de psychosociale diensten binnen de gevangenissen. Dit valt dan ook buiten de bevoegdheden van de Vlaamse overheid.

Volledigheidshalve wil ik hier ook naar de ontwikkelingen op het niveau van de federale overheid verwijzen. Er zijn concrete plannen om in Antwerpen en in Gent forensische centra uit te bouwen. Het lijkt me zeer belangrijk op dit vlak vooruitgang te boeken. Het gaat hier immers om grote, belangrijke initiatieven. Hoe groot de capaciteit zal zijn en welke doelgroepen er zullen terechtkunnen, staat nog niet helemaal vast. De nieuwe infrastructuur zal in elk geval vrij groot zijn. Zodra deze opties helemaal zijn uitgewerkt, lijkt het me aangewezen het Vlaams beleid hierop af te stemmen. Ik heb in een vroeger leven nog inzage in de plannen gekregen. Zoals het project voor Gent is uitgetekend, gaat het in feite om een enorm ziekenhuis binnen de context van een gevangenis.

Er moet meer samenwerking komen tussen de justitiële diensten en het beleidsdomein Welzijn komen. Het reeds eerder aangehaald Strategisch Plan Hulp- en Dienstverlening aan gedetineerden vormt de vooruitwendiging van het voortdurend overleg. Ik kan hier bevestigen dat er al veel overlegmomenten zijn geweest. Daarbij is onder meer aandacht besteed aan de inventarisatie van thema's die hun plaats in een breed samenwerkingakkoord moeten krijgen. Verder is ook de voortzetting van het Strategisch Plan Hulp- en Dienstverlening aan gedetineerden tijdens dit overleg aan bod gekomen. Het is, zoals al eerder opgemerkt, mijn ambitie dit een en ander decretaal te verankeren.

Wat het aanbod van het VAPH betreft, verwijs ik naar de stuurgroep die enkele malen per jaar vergadert. In die stuurgroep zitten, naast de vertegenwoordigers van het VAPH, ook vertegenwoordigers van de strafinrichtingen. Om tot meer afstemming te komen, is er voortdurend overleg tussen de strafinrichtingen en de betrokken voorzieningen.

Er is hier tevens naar de problematiek van de regelgeving verwezen. De regelgeving met betrekking tot de door het VAPH erkende en gesubsidieerde diensten en voorzieningen geeft hen een brede inhoudelijke vrijheid. Er zijn evenwel een paar knelpunten.

De gespecialiseerde eenheden die instaan voor de opvang van geïnterneerden die vanuit de gevangenissen zijn doorgestroomd, hebben gedeeltelijk de omkadering van een nursing-tehuis. Ze kunnen die omkadering echter enkel benutten indien de opgenomen personen effectief een tenlasteneming voor nursing hebben. Dit is vaak niet zo evident. Het VAPH bereidt momenteel een voorstel voor om dit probleem structureel op te lossen.

Een tweede knelpunt wordt gesignaleerd door de voorzieningen die binnen de gevangenissen een project hebben lopen. Hun aanbod geldt enkel voor personen die reeds bij het VAPH zijn ingeschreven. Deze beperking van de doelgroep is ingebakken in het decreet houdende de oprichting van het VAPH. De betrokkenen moeten dus eerst naar de inschrijvingsprocedure van het VAPH worden doorverwezen. Dit is weeral de taak van de psychosociale diensten van de federale overheidsdienst (FOD) Justitie.

Het aanbieden van therapie is niet de eerste opdracht van de voorzieningen van het VAPH. Dit kan natuurlijk deel van een geïntegreerde opvang en begeleiding uitmaken. Het staat de voorzieningen vrij zelf te beslissen welke vormen van therapie ze aanbieden. De ontwikkeling van specifieke therapieën en behandelingsvormen is in de eerste plaats een taak van de forensische psychiatrie en niet van de diensten die bij het beleidsdomein Welzijn horen.

De voorzitter: De heer Gysbrechts heeft het woord.

De heer Peter Gysbrechts: Ik heb eigenlijk niet veel concrete antwoorden gehoord. Ik heb de minister eerst gevraagd of hij de problematiek erkent. Hij heeft vooral de lopende initiatieven opgesomd. Op zich hebben deze initiatieven een nobel doel, maar naast die

opsomming heb ik evenwel weinig nieuws gehoord. Ik vraag me dan ook af wat er verder nog gebeurt.

Ik wil hier geen discussie over de interpretatie van de houding van Vagga en van het Universitair Forensisch Centrum Antwerpen met betrekking tot opnames voeren. In mijn ogen hebben beide instellingen in elk geval duidelijk een probleem aangekaart.

Wat de regelgeving betreft, heb ik de minister niet horen zeggen dat het nodig is de verschillende diensten te evalueren of bij te sturen. Hij heeft naar hun brede inhoudelijke vrijheid verwezen. De minister voelt blijkbaar niet de behoefte om iets te evalueren en bij te sturen of om een voortrekkersrol te vervullen en bepaalde mogelijkheden verder te laten onderzoeken. Blijkbaar past dat in een kader dat buiten het beleidsdomein Welzijn valt.

Ik hoop in elk geval dat de minister en zijn diensten de problematiek zullen blijven erkennen. Ik denk niet dat een opsomming van lopende projecten ons in staat zal stellen een stap voorwaarts te zetten. Op die manier zullen we er dan ook niet komen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Lies Jans tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de brandveiligheid in rusthuizen

Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de brandveiligheid in rusthuizen

De voorzitter: In feite gaat het natuurlijk om woonzorgcentra en niet om rusthuizen.

Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Mijnheer de voorzitter, ik stel deze vraag om uitleg naar aanleiding van een concreet voorval in een rusthuis. In de krant werd het in elk geval een rusthuis genoemd. De minister heeft allicht ook in de kwaliteitskrant van Limburg, Het Belang van Limburg, gelezen dat onlangs weer een belangrijk incident heeft plaatsgevonden.

In een woonzorgcentrum in Waals-Brabant zijn ten gevolge van een brand twee bejaarden gestorven en dertien andere bejaarden met een zware vorm van rookintoxicatie naar het ziekenhuis gebracht. De oorzaak, zo zei men, zou een niet-gedoofde sigaret zijn. Als we de persberichten van de afgelopen maanden bekijken, dan stellen we vast dat er heel wat rusthuisbranden zijn geweest. Alleen al in 2009 zouden er een zevental branden geweest zijn, onder meer in Sint-Niklaas, Merchtem, Evergem, Aartselaar en Overijse. Daarbij vielen zowel doden als gewonden te betreuren.

Bejaarden zijn sowieso kwetsbare mensen. Dergelijke incidenten hebben dan ook vaak een fatale afloop. Brandveiligheid is een conditio sine qua non voor een veilig rusthuis of woonzorgcentrum. Deze brandveiligheid is duidelijk geregeld in het besluit van de Vlaamse Regering van 1985. Naar die veiligheidsnormen wordt ook verwezen in de erkenningsnormen voor rusthuizen van 1985. Er zijn ook nog latere wijzigingen van dit besluit.

Ik mis in beide documenten een passage over het rookgedrag van bejaarden in de woonzorgcentra. In rusthuizen die vallen onder de federale regelgeving geldt een algemeen rookverbod in de publiek toegankelijke ruimtes. De persoonlijke kamers van de bewoners vallen daar niet onder: het gaat over een privéruimte waar men geen verbodsbepalingen kan opleggen voor wat het roken betreft. Uit de praktijk blijkt dat heel wat woonzorgcentra die regel hanteren, en er dus geen rookverbod geldt in de privékamers. Sommige rusthuizen doen dat wel. Zij hebben bepalingen in hun huishoudelijk reglement waarin staat dat dit niet kan. Algemeen gezien merken we dat dit niet wordt toegepast.

Het lijkt me nuttig om zo'n algemeen rookverbod uit te breiden tot de privékamers. Eventueel zouden de erkenningsnormen op dat vlak kunnen worden aangevuld. Er staan nu heel gedetailleerde bepalingen in de erkenningsnormen over veiligheid, voedingshygiëne, badkamerinrichting enzovoort. Dat zou ook voor het rookgedrag van de bewoners kunnen worden toegepast. Het is zeker niet mijn bedoeling die mensen hun enige ontspanning af te nemen. Er moeten maatregelen komen waardoor die mensen op een verantwoorde manier hun sigaretje kunnen roken. Er moeten echter wel duidelijke afspraken komen om dergelijke incidenten in de toekomst te vermijden. Daarnaast is het ook belangrijk preventiecampagnes voor de bejaarden te organiseren om hen te wijzen op de risico's van roken op de kamer.

Mijnheer de minister, bent u voorstander van een uitbreiding van het rookverbod tot de privéruimte van de bewoners? Zo ja, welke stappen zult u dan ondernemen? Overweegt u bijvoorbeeld mijn suggestie om de erkenningsnormen wat aan te passen? Of bewandelt u een andere piste?

Bestaan er nu al initiatieven om bejaarden in de rusthuizen in te lichten over het gevaar van roken op de kamer? Indien dat niet het geval is, overweegt u dan een dergelijke preventiecampagne op te starten?

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Er zijn onlangs twee incidenten in de actualiteit geweest. Als gevolg daarvan heeft een aantal initiatiefnemers gemeend maatregelen te moeten nemen of op zijn minst te moeten aankondigen. Ik heb het dan over een rookverbod op de kamers en het installeren van brandveiligere flatscreentelevisies. Deze maatregelen werden nogal ad hoc en dus niet echt gecoördineerd aangekondigd.

Als we kijken naar het regelgevend kader, dan stellen we vast dat de basisregelgeving een federale bevoegdheid is die nota bene tot stand is gekomen nadat in de jaren vijftig en zestig heel wat meer dramatische branden in rusthuizen hadden plaatsgevonden. De incidenten mogen onze aandacht niet afleiden van het feit dat onze rusthuizen al bij al veilig zijn en er ook veilig op geworden zijn sinds de jaren vijftig en zestig.

Vlaanderen kan echter wel in aanvullende veiligheidsnormen voorzien. Mijnheer de minister, u kondigde in een eerste reactie aan dat aan de Vlaamse Regering een ontwerp van besluit zou worden voorgelegd met aanvullende brandveiligheidsnormen voor alle sectoren die onder het Woonzorgdecreet vallen, inclusief de woonzorgcentra. Intussen hebben we vernomen dat de Vlaamse Regering het licht op groen heeft gezet voor de oprichting van een Vlaamse commissie brandveiligheid die adviezen zou kunnen geven voor nieuwe regelgevende initiatieven voor brandpreventie en die de afwijkingsaanvragen zou behandelen. Op die manier zou Vlaanderen een eigen regelgevend kader kunnen opstellen en afdwingen.

Mijnheer de minister, wat zijn de krachtlijnen van het ontwerp van besluit met aanvullende brandveiligheidsnormen? Welke termijn is nodig om die te laten toepassen? Voorziet u in een overgangstermijn, want er is een bestaand patrimonium en er zijn bestaande praktijken? In welke timing voorziet u voor de reële operationalisering van de Vlaamse commissie brandveiligheid? Hoe wordt die samengesteld?

Hoe denkt u over een rookverbod op de kamers in woonzorgcentra? Wat is uw mening over het eventueel opleggen van veilige flatscreentelevisieschermen? Overweegt u eventueel andere maatregelen?

Hoe staat u tegenover het inrichten van een aparte rookruimte met afzuigsysteem?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Ik onderschrijf de zorg voor veilige woonzorgcentra, meer bepaald wat het voorkomen van brand en het nemen van de nodige maatregelen betreft. Als ik echter denk aan veiligheid, dan denk ik ook aan veilige arbeidsvoorwaarden. Als er gerookt mag worden in de privékamers of als er sprake is van afzonderlijke rookruimtes, wat

zijn dan de gevolgen voor het personeel dat daar werkt en dat op die kamers noodgedwongen wordt geconfronteerd met de rook?

De voorzitter: Mevrouw Vissers heeft het woord.

Mevrouw Linda Vissers: Mijnheer de minister, het ontwerp van decreet op rusthuizen is intussen vijf jaar oud. Hoe zit het nu precies met de bevoegdheidsverdeling tussen het federale en het Vlaamse niveau? Waar ziet u mogelijkheden om het besluitvormingsproces te versnellen?

De brandweerdiensten zullen worden ingezet voor het preventiewerk. Dat zal extra mensen vragen. Is er voorzien in een opleiding voor de preventionisten van de brandweer? Is er voorzien in extra financiële middelen voor de gemeentebesturen?

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Ik wil dit debat iets ruimer zien. Ik heb veel aandacht voor de veiligheid van rusthuisbewoners, maar ik ben me er op basis van de praktijkervaring wel van bewust dat dit een zeer moeilijke discussie is die met de regelmaat van de klok terugkeert. Er gelden twee verschillende wetgevingen.

Als er iets gebeurt, dan willen we dat er onmiddellijk maatregelen worden genomen. Naar aanleiding van de dramatische gebeurtenissen in het kinderopvangcentrum in Dendermonde heb ik er ook al op gewezen dat we erover moeten waken dat we geen vals gevoel van veiligheid creëren. De maatschappij kan de burgers niet tegen alles en iedereen beschermen. We kunnen ons niet voor 100 percent beveiligen. Als we zien hoeveel bewoners worden opgevangen in de rusthuizen en daar tegenover de brandincidenten plaatsen, dan mogen we toch concluderen dat de rusthuizen vrij veilig zijn.

Een aantal collega's stelt bepaalde maatregelen voor. Ik sta daar toch wat huiverachtig tegenover. Het is natuurlijk zeer gemakkelijk om te zeggen dat er niet gerookt mag worden op de kamers. Hoe controleren we dat echter in de praktijk? Er is nu al onvoldoende personeel in de rusthuizen om alle taken te verrichten. Welke sancties zijn er als we vaststellen dat een bejaarde toch rookt?

De heer Van Malderen heeft een aantal vragen gesteld. De vraag is of men alle bejaarden naar die aparte rookruimte met afzuigstelsel kan brengen. Wat zou de kostprijs zijn als we die maatregel zouden opleggen? Staan we dan ook in voor de kost van die opgelegde rookruimte? Ik pleit er wel voor dat we niet meer toelaten dat mensen hun oud tv-toestel meebrengen. We moeten zelf voorzien in veilige flatscreentoestellen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Mijnheer de voorzitter, ik zal eerst een antwoord geven op de vraag over de federale en Vlaamse bevoegdheden. Het klopt dat er een basisbevoegdheid zit bij de federale overheid. Die maakte trouwens deel uit van het eerste pakket dat werd onderhandeld. We wensten dat die bevoegdheid werd overgeheveld naar de gewesten. Het feit dat er op zijn minst een gedeelde bevoegdheid is, maar ook een uitdrukkelijke bevoegdheid van de federale overheid, heeft ertoe geleid dat in de adviezen van de Raad van State de aanpassingen aan de Vlaamse regelgeving en de decretale basis die daarvoor werd gecreëerd, rekening werd gehouden met het feit dat men voor een deel ook zou moeten kunnen spreken over aanvullende normen om binnen die bevoegdheidslogica te blijven. Er is duidelijk een draagvlak om die bevoegdheid opnieuw homogeen te maken. Dat blijkt alleszins uit het ingediende stuk in de Senaat.

De voornaamste krachtlijnen van dit ontwerp van besluit zijn een actualisatie van de huidige specifieke brandveiligheidsnormen, rekening houdend met de technische ontwikkelingen van de afgelopen 35 jaar en met de gewijzigde populatie van deze voorzieningen. Het gaat over meer zwaar zorgbehoevende en dementerende ouderen, die zich vaak niet meer op zelfstandige wijze en zonder hulp van derden of hulpmiddelen kunnen verplaatsen. Bij sommige

redeneringen gaat men uit van een evacuatiemogelijkheid. We moeten uitgaan van een andere realiteit in onze residentiële voorzieningen.

De normen zullen ook voorzien in een duidelijke, transparante en afdwingbare procedure voor het afleveren van de brandweerverslagen en de attesten van de burgemeester, waarbij de rechten en plichten van alle betrokken partijen gegarandeerd worden. Het gaat daarbij om termijnen voor het brandweeronderzoek en afleveren van de attesten, vastgelegde geldigheidsduur van de afgeleverde attesten, duidelijke conclusies in de afgeleverde attesten, mogelijkheid tot het opmaken en uitvoeren van een remediëringsplan in overleg met lokale brandweer enzovoort. Die normen zullen ook de mogelijkheid bieden om afwijkingen te vragen voor bepaalde tekorten op de specifieke brandveiligheidsnormen en de behandeling ervan door de Vlaamse Technische Commissie Brandveiligheid.

Het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de normen inzake de specifieke brandveiligheidsaspecten waaraan de ouderenvoorzieningen moeten voldoen en tot bepaling van de procedure voor het uitreiken van het attest inzake de naleving van deze normen, zal dit najaar nog voor principiële goedkeuring worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Aansluitend op de principiële goedkeuring ervan zal het ontwerp van besluit en zijn bijlagen voor advies aan de Raad van State bezorgd worden. Over de bijlage met de nieuwe brandveiligheidsnormen zal tevens het advies van de Europese Commissie ingewonnen worden in toepassing van richtlijn 98/34/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende de informatieprocedure op het gebied van normen en technische voorschriften. De behandelingstermijn is ongeveer zes maanden, inclusief de statusquotetermijn van drie maanden die de Europese lidstaten hebben om opmerkingen over dit besluit te maken. Na ontvangst en verwerking van deze adviezen zal het ontwerpbesluit in 2010 ter definitieve goedkeuring aan de Vlaamse Regering kunnen worden voorgelegd.

In dit besluit zal voor de bestaande voorzieningen een overgangstermijn ingebouwd worden om hen toe te laten zich te conformeren aan deze nieuwe regelgeving. Aangezien het hier om een uitvoeringbesluit van het Woonzorgdecreet van 13 maart 2009 gaat, zullen de gehanteerde overgangstermijnen afgestemd worden op de overgangstermijnen die zijn vermeld in het Woonzorgdecreet.

De Vlaamse Regering keurde op 5 juni 2009 het besluit tot oprichting van een technische commissie brandveiligheid in de voorzieningen van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin definitief goed. Deze technische commissie heeft, naast een adviserende opdracht voor afwijkingsaanvragen van Vlaamse normen voor brandveiligheid, de opdracht om aanbevelingen te formuleren voor het beleid op het vlak van brandveiligheid en zal een adviserende rol vervullen voor regelgevende initiatieven voor brandpreventie binnen het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

De installatie van deze commissie loopt, en de samenstelling ervan wordt gestipuleerd in artikel 5 van dit besluit: “1° een ambtenaar met minstens rang A1 van het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Afdeling Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden, die de commissie voorziet; 2° een persoon met de kwalificatie van preventieadviseur; 3° twee officieren van de brandweer als vertegenwoordigers voor de brandweerdiensten van het Vlaamse Gewest; 4° een persoon uit de academische wereld met een bijzondere kwalificatie voor brandveiligheid; 5° een persoon als vertegenwoordiger van de sectoren van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Voor elk lid als vermeld in het eerste lid, wordt een plaatsvervanger aangewezen. Die vervangt het lid bij verhindering.” De individuele instanties werden ondertussen aangeschreven om mogelijke vertegenwoordigers aan te duiden.

De vraag naar passende instructies betreffende het rookbeleid in rusthuizen blijft levendig. Na de dramatische incidenten is dat niet anders. Vanuit het oogpunt dat roken schadelijk is voor de gezondheid, zijn door de federale overheidsdienst Volksgezondheid drastische beperkingen ingevoerd met betrekking tot het roken in openbare plaatsen. Ook voor het personeel

heeft dat natuurlijk zijn belang. Dergelijk rookverbod is ook van toepassing op woonzorgcentra, maar niet op de bewonerskamers die als privéruimte worden beschouwd.

Vanuit het oogpunt van de veiligheid opteren tal van voorzieningen voor een al dan niet veralgemeend verbod om te roken op de individuele kamers, en geven ze de voorkeur aan begeleid en gecontroleerd roken in een daartoe bestemde ruimte. De federale inspectie tolereert deze politiek als er een degelijk uitgeruste rookkamer aanwezig is en het roken tot deze ruimte beperkt blijft.

Op vraag van de koepelorganisaties ouderenzorg en na onderzoek door mijn administratie heb ik op 29 juli 2009 aan de koepelorganisaties mijn standpunt meegedeeld, waarin bevestigd wordt dat er geen wettelijk bezwaar is tegen het roken op een individuele kamer, maar waarin tegelijkertijd aangeduid wordt dat iedere voorziening best voor zichzelf een eigen beleid uitstippelt, rekening houdend met het bewonersprofiel en de architectuur van de voorziening. Ik ben dan ook van oordeel dat vanuit deze visie het inschrijven van een algemeen rookverbod op individuele kamers in woonzorgcentra in de erkenningsnormen op dit ogenblik nog niet opportuun is. Dat aspect zal meegenomen worden in de besprekingen van de nieuwe Vlaamse commissie brandveiligheid. Ik wacht de voorgestelde actualisering van de brandveiligheidsnormen af vooraleer uitspraken te doen over de normering.

Vanuit de bovenstaande redenering is het logisch dat rusthuizen inderdaad de mogelijkheid geboden wordt om in een aparte rookruimte te voorzien. Hoewel roken in gemeenschappelijke ruimtes verboden is, aanvaardt ook de federale inspectie de aanwezigheid van een rookkamer, op voorwaarde dat deze ruimte afdoende is uitgerust.

Momenteel lopen er vanuit de Vlaamse overheid geen specifieke preventiecampagnes om de bejaarden die in rusthuizen verblijven in te lichten over het gevaar van roken op de kamer. Het is goed dat er rond deze problematiek best in elke individuele voorziening duidelijke afspraken worden gemaakt met de bewoners, afhankelijk van onder meer het bewonersprofiel en de architectuur van de voorziening, en eventueel ook rekening houdend met de aanwezige bewonerscategorieën. Vanuit dit gegeven lijkt het mij dan ook niet meer dan logisch dat de verantwoordelijke uitbaters van deze voorzieningen het best geplaatt zijn om hierover een actief informatiebeleid te voeren, en dat zij de aanwezige bewoners inlichten over deze afspraken en deze afspraken periodiek opnieuw onder hun aandacht brengen. Hierbij kan dan ook gewezen worden op de mogelijke gevaren van roken op de kamer.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Ik dank u voor uw duidelijk antwoord, mijnheer de minister. Ik leid daaruit af dat een definitieve regeling nog wel een tijdje op zich zal laten wachten. Dat is niet uw verantwoordelijkheid, er zijn geldende termijnen. Dat belet niet dat we in afwachting een stimulerend beleid kunnen voeren met in het achterhoofd de normen die we later zullen vastleggen. Daar pleit ik voor.

Onder die normen vallen de inrichting van voldoende uitgeruste rookkamers en het opstellen van procedures inzake randvoorwaarden. Dat laatste heeft niet rechtstreeks met brandveiligheid te maken, maar kan de voorwaarden beïnvloeden. Concreet betekent dat het volgende. In het rusthuis van Melle waar deze zomer negen mensen omkwamen, stonden vanwege de hoge zomertemperaturen de deuren open. Als men architecturaal en technisch voor voldoende koeling kan zorgen, kunnen de deuren dichtgehouden worden. De rookontwikkeling zou daarmee worden beperkt. Het nulrisico bestaat niet, maar dergelijke procedures kunnen het risico beperken. Kunnen we in afwachting van een definitieve regeling, hopelijk in 2010, inzetten op het stimuleren van dergelijke stappen?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Mijnheer de minister, uw antwoord was omstandig. Net als de heer Van Malderen betreur ik dat de aanpassing nog zo lang op zich zal laten wachten. Ik ben blij dat u

ook achter het idee van een algemeen rookverbod in de privékamers kunt staan. De preventiecampagne wilt u aan de individuele instellingen overlaten. Ik pleit toch voor een algemene preventiecampagne, eventueel in samenwerking met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Als we bijkomende verplichtingen opleggen, zal Vlaanderen die dan ook financieren?

De heer Tom Dehaene: De federale overheid voert een soort gedoogbeleid. Er worden rookkamers geïnstalleerd. Ons OCMW heeft ook een rusthuis en er werd een rookkamer ingericht. We hebben daarin geïnvesteerd, dat is geen probleem. Ik maak me wel zorgen over de rechtszekerheid in het geval van een incident. Bovendien, als het federale niveau van gedacht verandert, zou de investering wel eens van korte duur kunnen zijn.

Ik pleit voor het streven naar een snelle rechtszekerheid, zonder paranoïde te worden of alles te willen regelen van bovenaf. Ik pleit ervoor de initiatiefnemers van rusthuizen de bevoegdheid te laten om zelf te beslissen over rookkamers, het toestaan van huisdieren enzovoort. Vlaanderen moet niet alles gaan opleggen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik geloof dat men moet zoeken naar een gezond evenwicht tussen reglementering en een aangename sfeer in een residentiële ouderenvoorziening. Ik ben in Melle op bezoek geweest. Daar zijn vrijwillig rookdetectoren gezet. Alle toeters en bellen zaten erop en eraan.

Men kan misschien beslissen om de deuren te sluiten uit veiligheidsoverwegingen, maar deze ouderen willen het liefst contact met anderen. Naar mijn aanvoelen en dat van de Vlaamse administratie laten we bepaalde zaken het best over aan de individuele voorzieningen.

Ik ben bereid om daar in het overleg met de koepels van de voorzieningen – private en publieke – nog eens over te spreken. Ik zal vragen om daar aandacht aan te besteden. Ik denk dat ze dat ook wel doen. Ik engageer me ertoe om dat gesprek nog eens te voeren.

De normen zullen met een overgangperiode worden ingevoerd. Dat zal misschien zelfs een lange periode worden. De klassieke bestaande financieringen voorzien niet in een budget hiervoor, en ook daarom is de overgangperiode van belang. Het concept van die normen zal toelaten om remedieertrajecten af te spreken. Men zal met de brandweer kunnen overleggen.

De burgemeesters onder ons weten dat wel: soms voldoen de voorzieningen niet aan de normen, maar het is meestal wijzer om een verbetertraject af te spreken. Dat moet controleerbaar worden, en zo kan men aan een aantal zaken tegemoet komen. De normen zullen wellicht soelaas bieden, maar een homogene bevoegdheid zou nog beter zijn. Ik zal dat uiteraard steunen als dat punt opnieuw in de debatten aan bod komt.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over pestgedrag jegens bejaarden in rusthuizen

Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het pestgedrag in rusthuizen

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, uit De Morgen van 6 oktober 2009 blijkt dat het pestgedrag in Nederlandse rusthuizen een onrustwekkende omvang heeft bereikt. Maar liefst één bejaarde op vijf wordt gepest, zo besloten Nederlandse gedragswetenschappers van de Universiteit Nijmegen.

Het pestgedrag neemt verschillende vormen aan: niet deelnemen aan het kaartspel, niet mogen eten met bepaalde bejaarden en liftdeuren sluiten als een bepaald persoon aankomt. Volgens de uitvoerders van de studie komt dit cijfer ongeveer overeen met het pestcijfer dat men vindt in basisscholen. Een mens leert in zijn leven het pesten dus niet af, al wordt het wel subtieler, zoals in bovenstaande voorbeelden blijkt.

Een Leuvense gerontopsycholoog verklaarde al niet verrast te zijn door deze cijfers. Het is immers niet makkelijk om collectief te leven in een kleine ruimte als een rusthuis. Wrevel steekt sneller de kop op en roddels worden moeilijker aanvaard. Deze man stelt ook dat er: “(...) misschien wat aandacht besteed mag worden aan een antipestbeleid in bejaarden-tehuizen.”

Doch, dit is de situatie in Nederland. Er is weinig bekend over de situatie in Vlaanderen. Mijnheer de minister, kunt u inschatten hoe de situatie met betrekking tot het pesten van bejaarden in rusthuizen in Vlaanderen is? Zo neen, is het geen goed idee om hier in Vlaanderen ook eens onderzoek naar te doen?

Zo ja, kunt u meer duiding geven over de mate waarin pestgedrag voorkomt in Vlaamse rusthuizen? Hebt u ook plannen om iets te doen aan deze situatie en eventueel een antipestbeleid voor rusthuizen uit te werken?

Kunt u me vertellen of er tijdens de studies of loopbaan van het rusthuispersoneel een opleiding bestaat om met dergelijke situaties om te gaan? Indien zo'n opleiding niet bestaat, zou dat geen deel van een mogelijke oplossing kunnen zijn?

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Mijnheer de voorzitter, los van de statistieken uit het onderzoek in kwestie, is vooral de laconieke reactie van een Vlaamse welzijnswerker de aanleiding geweest voor het stellen van deze vraag.

Ik wil dit koppelen aan een studie die de Landsbond der Christelijke Mutualiteiten in de eerste helft van 2009 heeft verricht en waaruit bleek dat mensen slechts node naar een rusthuis gaan. Eigenlijk willen ze eerst alle mogelijkheden uitputten. Pas door fysieke of andere omstandigheden gaan ze naar een rusthuis. Als ze dan dreigen te worden geconfronteerd met storend gedrag, dan zorgt dat voor concrete problemen. Bovendien is er geen ontwijkgedrag mogelijk. De vergelijking met een basisschool werd gemaakt. Daar kan het pestgedrag zeer dramatische vormen aannemen, maar kinderen kunnen in het algemeen wel nog anderen opzoeken, terwijl mensen in een rusthuis zich op dat vlak in een meer kwetsbare positie bevinden.

Mijn vragen lopen grotendeels gelijk met die van mevrouw Godderis. Mijnheer de minister, bent u op de hoogte van die studie? Hoe reageert u erop? Denkt u initiatieven te moeten nemen om dit probleem aan te kaarten? Wat doet u met de analyse van de Leuvense welzijnswerker dat dit te maken heeft met de manier van samenwonen, met het feit dat mensen voortdurend op elkaar lip zitten? Moeten we qua normering dan niet voldoende garanties op privacy en ruimte inbouwen? Plant u hierover contact op te nemen met het Vlaams Meldpunt Ouderenmis(be)handeling, dat ter zake een specifieke taak zou hebben? Overweegt u een bijscholing ter zake op te nemen in het kwaliteitshandboek?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Mijnheer de voorzitter, de beide vraagstellers verwijzen naar de recente krantenartikels over de scriptie van Hester Trompetter, student Gedragswetenschappen aan de Radboud Universiteit Nijmegen. In het kader van de opleiding

Gedragswetenschappen heeft die student 121 bejaarden bevraagd. De bejaarden werkten vrijwillig mee en hadden voldoende communicatieve vaardigheden. Alle ondervraagde bejaarden verbleven in een verzorgingshuis en niet in een verpleeghuis.

Ik dank u voor de vragen, omdat ze de kans bieden om de berichten in de media tot hun ware proportie te kunnen herleiden. De scriptie betreft het bevragen van bejaarden die noodgedwongen samenleven in een collectieve huisvestingsvorm waar zij persoonlijke en huishoudelijke hulp verkrijgen. De scriptie gaat niet over het gedrag van bejaarden in rusthuizen of woonzorgcentra waar voornamelijk kwetsbare bejaarden wonen met een gediagnosticeerde medische problematiek. Het personeel in de woonzorgcentra heeft veelal een opleiding Omgangskunde gehad en heeft ervaring met het herkennen en ontmynen van conflictsituaties tussen bejaarden onderling. Uit respect voor de eigenheid van de zorgbehoevende bejaarden spreekt men in de gerontologie ook niet over ‘pesten’, maar over ‘storend gedrag’.

De meeste woonzorgcentra doen hard hun best om voor iedere bejaarde een leefomgeving te creëren die past bij zijn persoonlijke levensstijl en bij zijn persoonlijk levensverhaal. Het is algemeen bekend dat ouderen nogal eens een dwangmatig gedrag vertonen, waarvan ze moeilijk of niet af te brengen zijn. Dat is een van de meest voorkomende psychische problemen bij oudere mensen. Op die manier probeert de oudere controle te krijgen of te behouden over een situatie die bedreigend overkomt.

Het ‘pesten’ van bejaarden in woonzorgcentra is dus als opdracht voor een wetenschappelijk onderzoek terminologisch onvoldoende verfijnd. Aangezien de Nijmeegse studie niet de residenten van een woonzorgcentrum betrof, wil ik eerst de relevantie van een dergelijk mogelijk onderzoek toetsen aan de opinie en ervaring van de vertegenwoordigers van de sector. Het lijkt me dan ook prematuur te denken aan een antipestbeleid alvorens ik de draagwijdte van het mogelijke probleem goed kan inschatten.

Momenteel beschikt mijn administratie niet over cijfermateriaal om dit mogelijke probleem in zijn juiste context en proportie te plaatsen. Laten we niet vergeten dat de voorbije jaren in Vlaanderen al heel wat is gebeurd om de gedragsproblematiek die wordt opgeroepen door het leven in een collectieve voorziening, op te lossen, door – onder meer – de evolutie naar eenpersoonskamers. De doelstelling dat een oudere die een beroep doet op een collectieve woonzorgomgeving slechts met anderen contact zou hebben naargelang zijn eigen vraag, zal mee kunnen worden gerealiseerd op basis van een bijkomende differentiatie in het aanbod van de ouderenzorg.

Het vak Omgangskunde is ingeschreven in de opleiding van het verzorgend en verplegend personeel. De opleiding is zowel theoretisch als praktijkgericht. Op infoactiviteiten, navormingen en bijscholingen komt het onderwerp van de omgangskunde in al zijn aspecten aanbod. De personeelsleden van de rusthuizen of woonzorgcentra hebben dus ervaring met het herkennen en ontmynen van conflictsituaties tussen bejaarden onderling.

De Vlaamse overheid doet niet aan promotie om valide bejaarden te doen samenleven in collectieve huisvestingsvormen. De Vlaamse overheid respecteert de wens van de bejaarde om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen en leven, bij voorkeur in de eigen woning, zelfs bij een toenemende zorgbehoefte. Het instrument daarvoor is het nieuwe Woonzorgdecreet van 13 maart 2009, een integraal decreet voor thuiszorg en residentiële ouderenzorg. Het ouderenbeleid van de toekomst zal maximaal inspelen op het ondersteunen van de zelfstandigheid en de zelfredzaamheid van de senior.

Er zijn veel factoren die de wens om zelfstandig te blijven wonen, bemoeilijken. Wanneer de zorgbehoefte stijgt, wordt het steeds moeilijker om thuis te blijven wonen. Een beperkt netwerk, vereenzaming en het onveilige of onaangepaste karakter van de woning zijn dikwijls hindernissen. Met het Woonzorgdecreet wil ik dus een nieuw kader creëren om een beter antwoord te geven op de steeds evoluerende vragen en noden van zorgbehoevende personen en senioren. Thuis blijven is voor veel zorgbehoevendenden mogelijk, omdat heel wat zorg

vandaag door mantelzorgers en vrijwilligers op zich wordt genomen. Ik wil die informele zorgvormen ondersteunen door een nieuw kader uit te tekenen voor de gastopvang en de op-pas door vrijwilligers. Ook het professionele aanbod van zorg aan huis wordt versterkt en uitgebreid. Om een efficiëntere werking te realiseren, worden gezinszorg en aanvullende thuiszorg samengebracht. Soms is het beter dat mensen gedurende de dag, 's avonds of gedurende een korte periode elders zorg kunnen krijgen. Tijdelijke opvang moet ervoor kunnen zorgen dat ook de mantelzorger er soms even tussenuit kan. Er komen meer dagverzorgingscentra en centra voor kortverblijf. Nachtopvang en gastgezinnen worden in heel Vlaanderen uitgebouwd. Herstelverblijf wordt erkend als zorgvorm. U kent al de ingrediënten van het Woonzorgdecreet, neem ik aan.

Omdat ouderen steeds meer verschillende zorgwensen hebben, is een waaier van voorzieningen nodig, waarin senioren al dan niet tijdelijk kunnen wonen en de nodige zorg krijgen. Nieuw zijn dus ook, zoals u bekend, de assistentiewoningen, die meer dan de huidige serviceflats zorg combineren met meer aandacht voor sociale cohesie. Vandaag moeten nog te veel mensen, wanneer ze ernstig zorgbehoevend worden, uit hun serviceflats verhuizen, naar een woonzorgcentrum of rusthuis. Daarom zal, onder bepaalde voorwaarden, een assistentiewoning tijdelijk kunnen worden erkend als een woongelegenheden in een woonzorgcentrum, zodat de oudere er dezelfde zorg kan krijgen als in een woonzorgcentrum. Mensen in een assistentiewoning krijgen bovendien de zekerheid dat hun onmiddellijke hulp en zorg wordt geboden in noodsituaties, en dat de sociale netwerkvorming wordt bevorderd.

De regelgeving in het kader van het nieuwe Woonzorgdecreet bevat voldoende verplichtingen en stimuli opdat de bejaarde of senior in een woonzorgcentrum zou kunnen wonen met respect voor zijn private levenssfeer. De opvatting dat de overheid de samenleving kan besturen met behulp van wetten die de burgers allerlei verboden en verplichtingen opleggen, heeft geleid tot een reglementair uit zijn voegen gebarsten verzorgingsstaat. De verzorgingsstaat evolueert nu naar een zorgzame samenleving. In een zorgzame samenleving heeft de verzorgingsstaat vooral een activerend karakter, waarbij de nadruk wordt gelegd op de eigen verantwoordelijkheid. Ik verwacht dan ook dat iedereen in het Woonzorgdecreet zijn verantwoordelijkheid zal opnemen en daaraan zal meewerken. Het zal een hele klus zijn om dat project van integrale aanpak gericht op de ondersteuning van de thuiszorg, met heel het ontkokerende effect daarvan, te implementeren.

De Rusthuis-Infofoon van het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid neemt kennis van de klachten over de werking en de leefwereld in de rusthuizen. Desgevallend neemt de verantwoordelijke van de Rusthuis-Infofoon contact op met andere diensten. Uit de bevoegdheden van de dienst Rusthuis-Infofoon volgt vrijwel automatisch dat er contacten zijn met het Vlaams Meldpunt Ouderenmis(be)handeling. Ik wil in elk geval dit meldpunt beter leren kennen en zal het uitnodigen voor een contact, maar de aandachtspunten zullen breder gaan dan enkel het probleem zoals dat thans in die artikels werd aangekaart.

Mijnheer Van Malderen, ik neem aan dat u met de welzijnswerkers waarnaar u verwees in uw vraag, op de zorgverleners doelde. Ik neem aan dat ik met betrekking tot de privacy voldoende heb geantwoord, onder meer door te verwijzen naar het concept van het woonzorgcentrum.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■